

RÈN LUYỆN KỸ NĂNG THUYẾT TRÌNH CHO SINH VIÊN HỌC TIẾNG ANH CHUYÊN NGÀNH QUẢN TRỊ KINH DOANH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ NGHỆ AN

Hồ Thị Hương

Trường Đại học Kinh tế Nghệ An

Email: hothihuong@naue.edu.vn

Tóm tắt: Những năm gần đây, các doanh nghiệp đã và đang rất quan tâm đến việc tuyển dụng những nhân viên có kỹ năng thuyết trình tốt. Nhận thức được vấn đề đó, trường Đại học Kinh tế Nghệ An cũng đẩy mạnh rèn luyện kỹ năng thuyết trình cho sinh viên bằng cách trình bày các nội dung trong chương trình học dưới dạng làm việc nhóm, cặp. Bài báo được viết dựa trên quan sát thực tế trong mỗi bài giảng, qua phiếu khảo sát và qua phỏng vấn trực tiếp các em sinh viên trong quá trình đang và đã kết thúc học phần Tiếng Anh chuyên ngành Quản trị kinh doanh. Từ đó tìm ra những ưu điểm và nhược điểm của kỹ năng thuyết trình và đưa ra một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả việc vận dụng kỹ năng thuyết trình vào bài giảng.

Từ khóa: kỹ năng thuyết trình, tiếng Anh chuyên ngành, hoạt động nhóm, sinh viên, Đại học Kinh tế Nghệ An. Nhận bài: 12/04/2022; Phản biện: 16/04/2022; Duyệt đăng: 19/04/2022.

1. Mở đầu

Ngày nay, kỹ năng thuyết trình đã trở thành một trong những kỹ năng mềm rất quan trọng và cần thiết phải có cho những người đi làm việc, đặc biệt là những người làm công việc kinh doanh, bộ phận kinh doanh, bộ phận bán hàng, tiếp thị hoặc là nhân viên thị trường. Những người có khả năng thuyết trình tốt sẽ gặp thuận lợi rất nhiều trong công việc, từ đó dẫn đến khả năng thành công trong công việc sẽ rất cao.

Đối với sinh viên nói chung và sinh viên Trường Đại học Kinh tế Nghệ An nói riêng, hoạt động thuyết trình là rất quen thuộc đối với các bài giảng trong mỗi môn học. Các em đã được thuyết trình về nội dung bài học bằng Tiếng Việt, do đó các em cũng không cảm thấy bỡ ngỡ khi vận dụng kỹ năng này cho môn Tiếng Anh chuyên ngành. Theo chương trình học ở đa số các môn học, các em được giao nhiệm vụ thuyết trình trước lớp dưới các hình thức khác nhau như thuyết trình đơn, thuyết trình theo cặp hoặc theo nhóm. Tuy nhiên, ở bất cứ hình thức thuyết trình nào, các bạn sinh viên cũng đều gặp phải một số khó khăn nhất định và từ đó bộc lộ những điểm yếu của mình trong khi thuyết trình. Nhận thức được tầm quan trọng của kỹ năng thuyết trình trong quá trình phát triển kỹ năng nói và giao tiếp tiếng Anh, chúng tôi đã cố gắng tìm hiểu và nắm bắt những mặt mạnh, mặt yếu và những khó khăn mà sinh viên ngành Quản trị Kinh doanh gặp phải, từ đó đề xuất một số giải pháp giúp sinh viên cải thiện kỹ năng thuyết trình của mình.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý thuyết

2.1.1. Khái niệm về kỹ năng thuyết trình

Có rất nhiều định nghĩa khác biệt về khái niệm kỹ

năng thuyết trình. Theo đó có thể hiểu đơn giản đây là hình thức trình bày về một chủ đề đã được thực hiện trước đó trước đám đông. Quá trình này có mục tiêu chính là giúp người nghe hiểu được về thông tin đang muốn nói đến nhằm đạt được mục tiêu theo kế hoạch. Kỹ năng thuyết trình trong Tiếng Anh được gọi là Presentation skills. Đây là yếu tố không thể thiếu đối với một nhân viên tại các doanh nghiệp nước ngoài. Ví dụ về kỹ năng thuyết trình: Thuyết trình có thể được thấy ở rất nhiều cơ quan, tổ chức trong các cuộc họp, báo cáo kế hoạch hàng năm, hàng tháng, đào tạo nhân viên mới.

Có hai loại thuyết trình:

- Thuyết trình quan trọng (Formal oral presentation): Là loại thuyết trình dài và trong văn cảnh trang trọng như trong các cuộc hội thảo, cuộc họp,...

- Thuyết trình không trang trọng (Informal oral presentation): Là loại thuyết trình ngắn hơn và trong văn cảnh ít trang trọng hơn như: trong lớp học, cuộc gặp mặt thân mật,...

Một bài thuyết trình tốt phải hội tụ đầy đủ các yếu tố sau:

- Bài thuyết trình phải phù hợp với người nghe.
- Bài thuyết trình phải có mục tiêu rõ ràng.
- Cấu trúc của bài thuyết trình phải được sắp xếp một cách logic, nhất quán.
- Ngôn ngữ thuyết trình phù hợp: Ngôn ngữ là công cụ hoàn hảo để truyền tải được ý tưởng của người thuyết trình. Kết hợp nhuần nhuyễn giữa lời nói, hành động, tốc độ nói, cử chỉ điệu bộ sẽ mang lại một bài thuyết trình hoàn hảo.

2.1.2. Đặc điểm của bài luyện nói qua hình thức thuyết trình khi dạy ngoại ngữ

Theo Hymes {1}, việc sử dụng các bài tập thuyết trình nói là một hình thức phát triển kĩ năng một cách toàn diện và hiệu quả nhất vì kĩ năng thuyết trình có đặc điểm sau đây:

- Thuyết trình là phương tiện giao tiếp sử dụng ngôn ngữ lời nói nhằm truyền đạt thông tin về một vấn đề gì đó tới người nghe.

- Thuyết trình là hình thức giao tiếp thực sự chứ không phải là biểu diễn, vì vậy mọi giao tiếp phải tự nhiên trong môi trường giao tiếp thực sự.

- Thuyết trình là hình thức giao tiếp phản hồi trực tiếp: ngay sau trình bày, diễn giả sẽ được phản hồi ngay.

2.1.3. Tầm quan trọng của kĩ năng thuyết trình

Kĩ năng thuyết trình là kĩ năng rất cần thiết và được áp dụng rộng rãi vì những lí do sau:

- Kĩ năng thuyết trình tạo cơ hội cho người thuyết trình luyện nói và phát triển khả năng nói cho một nhóm người nghe. Nó thực sự rất hữu ích cho các hoạt động nghiên cứu và làm việc sau này của cá nhân như: Bảo vệ đề tài nghiên cứu, phỏng vấn xin việc, ...

- Khi đã làm chủ được lời nói của mình rồi thì người thuyết trình sẽ luyện được khả năng tổ chức, điều khiển và diễn đạt ý tưởng và luận chứng, điều này rất có lợi cho bản thân người thuyết trình khi viết báo cáo hoặc viết bài luận.

- Sau mỗi lần thuyết trình, diễn giả sẽ rèn luyện được khả năng nói rõ ràng, chính xác và có tính thuyết phục; họ sẽ tự tin hơn và sẽ có những bài thuyết trình tốt hơn nữa.

2.1.4. Việc dạy các kĩ năng thuyết trình

Rất nhiều các học giả, các nhà nghiên cứu, các nhà giáo dục học quan tâm đến việc dạy kĩ năng thuyết trình trong các trường đại học. Mục đích của thuyết trình là giúp người học ngoại ngữ phát triển khả năng nói trôi chảy và tăng sự tự tin khi nói. Chúng ta có thể tiến hành bài thuyết trình ở nhà hoặc ngay tại lớp học.

Theo Underhill {3}, trong một môi trường không trang trọng như ở lớp học, các bài thuyết trình ngắn có thể là một phần không thể thiếu trong chương trình dạy học hàng ngày. Mỗi ngày có ít nhất một sinh viên lần lượt thuyết trình trước cả lớp. Sinh viên đó có thể nhìn vào phần ghi chú của mình nhưng không được đọc to lên. Sinh viên có thể sử dụng các giáo cụ trực quan như bảng và phấn, giấy và bút và các tờ handouts và cả máy chiếu nếu có thể. Cuối bài thuyết trình, các sinh viên khác sẽ đặt các câu hỏi liên quan đến chủ đề.

Tuy nhiên, các nhà nghiên cứu cũng khuyên rằng trước khi giao hoạt động thuyết trình cho sinh viên, giảng viên cần có một vài tiết giảng về kĩ năng thuyết trình, điều gì quan trọng để có bài thuyết trình thành công.

3. Phương pháp nghiên cứu

Bằng cách quan sát trong quá trình giảng dạy lớp

Tiếng Anh chuyên ngành Quản trị Kinh doanh K6-7 tại Trường Đại học Kinh tế Nghệ An; kết hợp với sử dụng bảng hỏi để khảo sát sinh viên và phỏng vấn trực tiếp một số sinh viên, chúng tôi đã rút ra được tầm quan trọng của kĩ năng thuyết trình đối với các bạn sinh viên.

Phiếu khảo sát của chúng tôi tập trung vào các vấn đề chính sau:

- Quá trình chuẩn bị thuyết trình.

- Cách tổ chức và truyền đạt khi trình bày bài thuyết trình.

- Việc sử dụng ngôn ngữ Tiếng Anh và ngôn ngữ phi lời nói khi trình bày bài thuyết trình.

- Cách giải quyết câu hỏi của người nghe trong quá trình trao đổi thảo luận sau khi thuyết trình và chuẩn bị tâm lý trước khi thuyết trình.

Các câu hỏi được thiết kế dựa trên cơ sở lý thuyết là luyện nói tiếng Anh qua hình thức thuyết trình, sử dụng công cụ trực quan và ngôn ngữ tiếng Anh để thuyết trình và giao tiếp phản hồi trực tiếp để phát triển khả năng tương tác. Chúng tôi tiến hành phát phiếu khảo sát cho 50 sinh viên các khóa 6-7 ngành Quản trị Kinh doanh Trường Đại học Kinh tế Nghệ An (Năm học 2019-2020: Sinh viên khóa 6, năm học 2021-2022: Sinh viên khóa 7).

Để có kết luận có tính xác thực hơn, chúng tôi đã tiến hành phỏng vấn thêm 10 bạn sinh viên lấy ngẫu nhiên để nắm bắt những khó khăn mà các em gặp phải trong quá trình thực hiện thuyết trình và cảm nhận của các em về tầm quan trọng của việc thuyết trình bằng tiếng Anh.

Bằng những cách thức trên, chúng tôi đã nắm bắt được những thuận lợi và khó khăn mà sinh viên Trường Đại học Kinh tế Nghệ An gặp phải trong quá trình thực hiện bài thuyết trình. Từ đó, chúng tôi đưa ra một số giải pháp cho giảng viên và sinh viên nhằm khắc phục những khó khăn đó.

3.1. Thực trạng về việc giảng dạy tiếng Anh chuyên ngành thông qua kĩ năng thuyết trình tại Trường Đại học Kinh tế Nghệ An

3.1.2. Giáo trình và kĩ năng thuyết trình

Các em sinh viên ngành Quản trị Kinh doanh Trường Đại học Kinh tế Nghệ An được học một học phần tiếng Anh chuyên ngành 4 tín chỉ trong 60 tiết với số lượng là 8 bài trong giáo trình *English for Business Management students* tương đương với 8 chủ đề chuyên ngành là: *The definition of management, levels of management, the roles and skills of management, Strategic management, human resource management, Financial management, Management accountant*. Giáo trình được thiết kế được biên soạn trên cơ sở các kĩ năng giao tiếp: Nghe, nói, đọc, viết nhằm giúp các em sinh viên ngành quản trị kinh doanh nắm bắt được các thuật ngữ chuyên ngành và làm quen với các tình huống ngôn

ngữ liên quan đến công việc trong tương lai. Khi tiếp cận với giáo trình, sinh viên có cơ hội tiếp cận với các thuật ngữ chuyên ngành, ôn lại các cấu trúc ngữ pháp, làm quen với kỹ năng dịch thuật và đặc biệt là các em được rèn luyện kỹ năng thuyết trình về các chủ đề chuyên ngành bằng tiếng Anh. Với những mục đích đã đề ra cho giáo trình các giáo viên đã khéo léo lồng ghép kỹ năng thuyết trình vào bài giảng giúp sinh viên cải thiện kỹ năng nói.

3.1.3. Những thuận lợi trong việc rèn luyện kỹ năng thuyết trình của sinh viên ngành Quản trị Kinh doanh Trường Đại học Kinh tế Nghệ An

Hầu hết các em sinh viên cho rằng, việc chuẩn bị là giai đoạn rất khó khăn của các em. Các em rất khó chọn chủ đề hoặc vấn đề thảo luận. Khoảng 50% sinh viên trả lời câu hỏi khảo sát cho rằng các em lập ra đề cương các ý chính, ghi nhớ các ý. Hơn 90% sinh viên được phỏng vấn cho biết nguồn dữ liệu các em lấy chủ yếu là từ Internet và trong giáo trình học trên lớp, các em có xu hướng là không lấy từ sách, báo in, báo hình hay báo tiếng. Ví dụ, nguồn thông tin thường thiếu tính thực tiễn và nặng về tính lý thuyết. Tiếp theo là trong giai đoạn trình bày, việc nhấn mạnh các ý chính, cách chuyển ý và cách xây dựng và bảo vệ luận điểm bằng Tiếng Anh cũng không dễ dàng đối với 80% sinh viên được hỏi. Đặc biệt các em dễ mắc lỗi ngữ pháp và lỗi dùng từ và cấu trúc. Ngoài ra, việc chuẩn bị các hỗ trợ trực quan chưa thực sự hiệu quả: đôi khi không phù hợp hoặc cần thiết, đôi khi là chất lượng quá kém, hình ảnh mờ, chữ viết không đủ nhìn thấy. Hơn nữa, việc trình chiếu PowerPoint thì cũng chưa hiệu quả: các em quá lạm dụng slides trình chiếu, không biết cách trình bày, chất lượng và đưa thông tin lên một slide.

Hơn 80% công nhận rằng các em ngại ngùng và nói nhỏ với giọng điệu đều đều, không chú ý đến việc lên giọng, xuống giọng, ngưng, nghỉ hay nhấn mạnh vào những ý quan trọng. Vì vậy, bài thuyết trình còn thiếu tính hấp dẫn đối với người nghe. Khả năng phát âm còn nhiều hạn chế, phần lớn các em mới có khả năng phát âm đúng của những từ riêng lẻ, chưa biết nhấn trọng âm của từ và của câu. Phần lớn các em thú nhận rằng việc sử dụng ngôn ngữ không lời trong quá trình thuyết trình cũng là một khó khăn cho các em. Các em cho rằng việc giữ tầm mắt cho tất cả người nghe, duy trì được nét mặt thân thiện và di chuyển cơ thể và cử chỉ bằng tay làm các em e dè. Khả năng kết hợp ngôn ngữ lời nói và ngôn ngữ phi ngôn ngữ chưa tốt. Thông qua quan sát các buổi giảng trên lớp, chúng tôi nhận ra rằng: Đôi khi, các em tập trung quá đến việc nói thì lại quên mất ngôn ngữ cơ thể ví dụ như đôi khi chỉ đứng một chỗ và thiếu sự di chuyển cần thiết. Ngoài ra, các em dễ mất bình tĩnh, quên những điều cần nói khi

đứng trước đám đông. Ngay cả ngôn ngữ bằng lời cũng có những hạn chế. Thứ nhất, các em có xu hướng sử dụng ngôn ngữ viết trang trọng hoặc có bạn lại diễn đạt quá sơ sài vì thiếu ngữ liệu. Thứ hai, hơn một nửa sinh viên được phát phiếu câu hỏi thừa nhận rằng thiếu sự tương tác với người nghe, sinh viên trình bày chỉ quan tâm đến việc mình phải nói gì mà không cần biết người nghe có theo kịp hoặc hiểu bài thuyết trình của mình hay không. Do đó, các em gặp khó khăn khi cách giải quyết câu hỏi của người nghe như không trả lời câu hỏi một cách thỏa đáng và không biết cách xử lý các câu hỏi khó. Hơn nữa, các em cũng chưa biết cách gợi ý cho người nghe đặt câu hỏi thảo luận nên phần thuyết trình trở nên kém hấp dẫn.

3.2. Một số gợi ý về giải pháp khắc phục

3.2.1. Đối với sinh viên

Để khắc phục hoặc hạn chế được các khó khăn nêu trên, bản thân sinh viên cũng cần tìm cách luyện tập cho riêng mình như:

- Chuẩn bị tốt trước khi trình bày (nội dung bài thuyết trình, các hỗ trợ trực quan như tranh, ảnh, video, ...)
- Xem các video thuyết trình mẫu để phát huy những điểm mạnh và hạn chế điểm yếu.
- Tập nói dưới áp lực thời gian và áp lực của bạn bè: tập nói cho một nhóm bạn nghe và nghe nhận xét từ các bạn để dần dần rút kinh nghiệm cho mình.
- Phát triển kiến thức về ngoại ngữ đang theo học: luôn học hỏi, trau dồi kiến thức ngôn ngữ cũng như kiến thức nền để có thể tự tin hơn trong khi trình bày.
- Rèn luyện tính cách: luôn tỏ ra tự tin, lạc quan, chủ động.

3.2.2. Đối với giáo viên

Giáo viên có thể giúp sinh viên khắc phục các khó khăn nêu trên bằng cách:

- Cung cấp cho sinh viên các mẫu ngôn ngữ chuyên dùng cho các bài thuyết trình như lập dàn ý, mở bài, chuyển ý, kết bài và dạy cho sinh viên một số kỹ năng như cách nhấn mạnh ý.
- Cung cấp cho sinh viên các bài thuyết trình mẫu bằng video để sinh viên có thể hình dung và học tập.
- Dành thời gian luyện cách phát âm từ, trọng âm từ và câu để các sinh viên phát âm chuẩn hơn.
- Quay video bài thuyết trình của sinh viên, cho các em xem lại để phân tích và nhận xét điểm mạnh và điểm yếu của các em, đồng thời giúp các sinh viên khác học hỏi được từ các bài thuyết trình của bạn.
- Tổ chức nhiều hoạt động bài nói ứng khẩu (impromptu) trên lớp, cho sinh viên nghe hoặc đọc 1 đoạn ngắn và đặt ra câu hỏi để giúp các em luyện tập khả năng phản xạ nhanh.
- Tổ chức các nhóm thuyết trình nhỏ, ở đó sinh viên sẽ thuyết trình cho các bạn nghe trong nhóm nghe trước,

và giáo viên có thể đến thăm từng nhóm để lắng nghe và góp ý nếu cần. Giáo viên khuyến khích các sinh viên thay đổi nhóm sau mỗi chủ đề thuyết trình và di chuyển trong khi tập dượt. Bằng cách đó giáo viên giúp sinh viên chuẩn bị tâm lý tốt hơn trước khi trình bày trước đám đông.

4. Kết luận

Trong học tập, thuyết trình là một kỹ năng bắt buộc với sinh viên trong một số môn học mà giảng viên áp dụng phương pháp thuyết trình. Đồng thời, thuyết trình cũng là cơ hội để người sinh viên rèn luyện khả năng trình bày trước đám đông của mình, chuẩn bị cho hành trang sau khi ra trường. Để trở thành một người thành công, mỗi sinh viên không chỉ cần trí tuệ thông minh, kiến thức uyên bác, tư duy sáng tạo mà còn phải có khả năng ăn nói, phong cách đĩnh đạc trước mọi người và đặc biệt trong thời kỳ hội nhập thì việc thuyết trình bằng tiếng Anh càng quan trọng. Thông qua những cuộc phỏng vấn trực tiếp với sinh viên ngành Quản trị Kinh doanh Trường Đại học Kinh tế Nghệ An và thông qua việc quan sát quá trình học tập của các em, chúng tôi có thể rút ra

kết luận rằng đẩy mạnh kỹ năng thuyết trình bằng Tiếng Anh tại Đại học Kinh tế Nghệ An là việc đáng làm và cần làm đặc biệt là các em sinh viên sắp ra trường. Ngay từ bây giờ, các em sinh viên cũng tự trang bị cho bản thân mình kỹ năng thuyết trình không chỉ tiếng Việt mà cả tiếng Anh để thành công trong học tập, công việc và trong cuộc sống. □

Tài liệu tham khảo

- [1]. D. H. Hymes, *On communicative competence*. Harmondsworth: Penguin, 1974.
- [2]. J. Paulson, *Enhancing your presentation Skill*, UK: Advanced public speaking Institute, 2000.
- [3]. N. Underhill, *Testing spoken language*, Cambridge: Cambridge University Press, 1987.
- [4]. G. Vo, "Speaking time", In Baley, K.M & Savage, L. (Eds), *New ways in teaching speaking* (pp. 267-277), 1994. P. Schneider, *American Journal of Speech-Language Pathology*, 1996
- [5]. <https://youcannow.vn/vai-tro-cua-ky-nang-thuyet-trinh-trong-cuoc-song-hien-nay> [7]. <https://www.nguoiduatin.vn/tam-quan-trong-cua-thuyet-trinh-doi-voi-sinh-vien>.

Training presentation skills for the students studying English majoring in Business Administration at Nghe An University of Economics

Ho Thi Huong

Nghe An University of Economics

Email: hothihuong@naue.edu.vn

Abstract: In recent years, businesses have been paying great attention to recruiting employees with good presentation skills. Recognizing that problem, Nghe An University of Economics also strengthens training on presentation skills for the students by presenting the contents of the curriculum in the form of group work. The article is written based on actual observations in each lecture, survey and direct interviews with students during and at the end of the English course majoring in Business Administration. From there, finding out the advantages and disadvantages of presentation skills and offer some solutions to improve the effectiveness of applying presentation skills in the lectures.

Keywords: Presentation skills, specialized English, group work, student, Nghe An University of Economics.